

KAVRAMLARIN İSTİSMARI

Prof. Dr. Ali ERBAŞ

Diyanet İşleri Başkanı

Kavramlar düşüncenin anlam haritalarıdır. Bu sebeple insanoğlu, dış dünya ile irtibatını kavramlarla izah etmekte, farklı inanç ve düşüncelerle de kavramlar üzerinden yüzleşmektedir. Dolayısıyla bir din, ideoloji ya da iddiayı tanımak için öncelikle onun kavramlarını bilmek gerekir. Nitekim Allah'ın yeryüzüne en büyük ve evrensel nimeti olan İslam'ı anlama ve onun insanlığa umut dünyasını kavrama noktasında bizlere tevhit, nübüvvet, ahiret, rahmet, adalet, ihsan gibi kavramlar rehberlik etmektedir. Diğer yandan, bir anlayışın tahrif edilmesi ve istismarı da kavramlarını yanlış yorumlamak ve çarpıtmakla başlamaktadır. Bu manada Kur'an'ı Kerim, geçmiş kavimlerin vahyi tahrif etmeye yönelik davranışlarından bahsederken, onların kelimelerin anlam ve bağlamlarını çarpıtıldığından ve böylece bir nevi ilahi kelamı istismar ettiklerinden bahsetmektedir. (Bakara, 2/75; Maide, 5/13.) Buradan da anlaşılmaktadır ki tarih boyunca farklı amaç ve yöntemlerle dinin ilkeleri ve kutsalları üzerinden kitleler manipüle edilerek hakikat istismar edilmeye çalışılmıştır. Bunun için, Kur'an'da "nifak" terimiyle gündeme gelen ve münafıklık olarak tanımlanan söz konusu ikiyüzlü ve istismarcı tehlikeye karşı müminler sürekli ikaz edilmiştir.

Günümüzde dikkat edilmesi gereken bir sorun haline gelen din istismarı; İslam'ın kavram ve değerlerini kullanarak insanları kandırmak suretiyle sömürme, maddi-manevi çıkar sağlama, fitne ve fesada sebebiyet verme şeklinde tebarüz etmektedir. İstismarcılar, başta yüce dinimiz İslam'ın iki önemli aslı olan ayet ve hadisler olmak üzere, dinin ana ilke ve referanslarını çarpıtma, ashab-ı kiramin ve tarihi şahsiyetlerin hayatlarını gelişigüzel yorumlama, onlar üzerinden kendilerine meşruiyet alanı oluşturarak menfaat elde etme ve gizli emellerini güçlendirme yoluna gitmektedir. Nitekim İslam'ı temsil ettiklerini iddia ederek tefrika ve bozgunculuk yapan FETÖ, DEAŞ, el-Kaide, Boko Haram gibi terör örgütleri, kavramlar ve değerler üzerinden dini istismar eden yapıların açık örnekleridir. İtikadi, amelî ve ahlaki birer sapma hareketi olan söz konusu örgütler, dinin temel kavram ve değerlerini süfli emellerine alet etmekte, vekâlet savaşlarıyla İslam diyarlarını harabeye çevirmekte ve özellikle gençleri hain emelleri için kullanmaktadır.

Küresel derin yapıların İslam coğrafyasında fitne, tefrika ve terör aracı olarak kurduğu sini ve karanlık bir yapı olan ve 15 Temmuz 2016'da ülkemizin bütünlüğüne kasteden FETÖ terör örgütü, Allah ve Peygamber tasavvurunu, İslami kavramları, insani ve vicdani değerleri tahrif ve tahrip ederek dini, her türlü çıkarına alet eden bir sömürü şebekesidir. Bu meşum yapı, sırlı ve gizemli söylemlerini dinî motiflerle perdelemiş, görünüşte hürmetkâr ama gerçekte reddedici bir metotla ayet ve hadisleri istismar etmiş, dinin bütün ilke ve kutsallarını karanlık emelleri için kullanmıştır. Ayrıca mensuplarının İslam dini hakkında, başta Kur'an olmak üzere sahih kaynaklardan bilgi sahibi olmalarını engellemiş, eleştirel bakışı yok ederek müntesiplerini, emirlerini yerine getiren robotlar haline getirmiştir.

Başta FETÖ olmak üzere, sözü edilen istismarcı yapılar tarafından dinî kavramların çarpıtılarak hakikatin istismarı noktasında öncelikle, fani şahsiyetlere beşer üstü vasıflar atfedilerek örgüt ya da grup liderleri adeta tanrısal varlıklar olarak lanse edilmekte ve nihayetinde İslam'ın en temel kavramlarından olan tevhit, istismar konusu haline getirilmektedir. Bununla birlikte, birtakım şahıslara adeta peygamber otoritesi atfedilerek nübüvvet kavramı ve Peygamberimizin manevi şahsiyeti istismar edilebilmektedir. Yalan, aldatma, hile, kumpas, ikiyüzlülük, güç tutkusu, tevazu ile maskelenmiş kibir, seçilmişlik duygusu, kendini mükemmel görme gibi saplantılar; dinî kimlik, kiske ve söylem ile gizlenmeye çalışılmakta ve İslam'ın üzerinde titizlikle durduğu kavramlardan biri olan samimiyet istismar edilmektedir. Çeşitli isimler altında hücresel ortamlar oluşturularak müntesipler, toplumdan, birlik-beraberlik şuurundan kopartılmakta, örgüte ve lidere tam itaat dışındaki bütün aidiyetleri yok edilerek aile, istişare ve ümmet bilinçleri örülenmektedir. Bu meyanda, İslam düşüncesi ve

ahlakının hiçbir yerinde karşılığı bulunmayan, olduğundan farklı görünme yani bir nevi ikiyüzlülük olan takiye davranışı çeşitli gerekçelerle pervasızca kullanılarak mümin ahlakı büsbütün zedelenmektedir. Ayrıca İslam'ın temel ibadetlerine dair hükümler gelişigüzel mülahazalarla tevîl edilmekte, ibadetlerin anlam dünyaları boşaltılmakta, bilhassa zekât, sadaka, kurban ve himmet adı altında toplanan yardımlarla insanların kulluk bilinci istismar edilmektedir. Belki de en önemlisi, İslam kültür ve medeniyetine ait "imam", "hoca efendi", "cemaat", "hizmet" gibi her biri ayrı değere sahip olan birçok kavram, örgüt hiyerarşisine alet edilip kirletilerek itibar suikastına maruz bırakılmaktadır.

Bu noktadan hareketle ifade edelim ki, 15 Temmuz'da yaşanan acı tecrübe ve İslam coğrafyasında dinî görünömlü tefrika ve terör unsuru yapılar; inancımızı ve mukaddesatımızı kendi çıkarları doğrultusunda suistimal eden kişi ve gruplara karşı uyanık olmamız gerektiğini bize güçlü bir şekilde hatırlatmıştır. Dolayısıyla, dinin temel kaynaklarını referans almayarak kendi kitap ve söylemlerini öne çıkaran, ayet ve hadisleri, kavram ve ilkeleri yanlış yorumlayan, şahısları kutsallaştırarak hakikatin kaynağı gibi gösteren, mensuplarını hikâye ve aldatmalarla seçkinleştirerek ümmet birliğinden koparan söylem, kişi ve gruplara karşı daha dikkatli olunması gerektiği açıkça ortaya çıkmıştır. Çünkü istismar edilen kavram ve değerleri hep beraber doğru ve güçlü şekilde yeniden tahkim etmek için çalışmak, bunları istismar edenlere karşı bilinçli olmak hepimiz için inancımız ve geleceğimiz açısından oldukça önemli bir sorumluluktur.

Bu itibarla, bahse konu istismarın önüne geçmek için öncelikle, istismarcı yapı ve anlayışların ortaya çıkışını hazırlayan sebeplerin ve zeminin gerçekçi şekilde analiz edilmesi gerekmektedir. Bu açıdan, sahih dinî bilginin doğru bir metotla, açık, şeffaf ve denetlenebilir bir ortamda, planlı bir müfredat dâhilinde, pedagojiye uygun şekilde yapılması ve arzu edenlerin dinî bilgilenme, rehberlik ve ibadetlerini yerine getirme ihtiyacının karşılanması hayati öneme sahiptir. Zira İslam'ın inanç, ibadet ve ahlak esasları Kur'an ve sünnet ışığında ve pedagojik usuller çerçevesinde bir bütün olarak öğretilmeyince, sahte dinî kimliklerin ve yanlış dinî bilginin ortaya çıkıp karşılık bulmasına uygun bir zemin oluşmakta, inancını öğrenme ve temel ibadetlerini yerine getirme noktasında doğru rehberlikten mahrum kalan, baskı altına alınan ve söz konusu ihtiyaçları karşılanmayan kitleler, istismarcılar için uygun hedefler haline gelmektedir.

Sonuç olarak dini istismar eden örgütlerin, genellikle özgüveni, özgür ve özgün düşüncesi, kimlikli ve karakterli duruşu ellerinden alınmış genç kitleler oluşturmaya çalıştığı gerçeğinden hareketle, çocuklarımızın okul öncesi eğitimden başlamak üzere, sağlıklı bir karakter ve değer aşıl原因, iyi bir kul ve güzel ahlaklı bir insan olarak yetişmelerini sağlayan bir anlayış için daha çok özen gösterilmesi önemlidir. Bu manada Diyanet İşleri Başkanlığımız; Kur'an kursları, camiler, başta olmak üzere yayınlar, seminerler, aile, gençlik ve diğer din hizmetleri faaliyetleri ve bütün personeli ile milletimizin dinî hayatına rehberlik etmeye devam etmektedir.